

Sygnatura akt II Ca 2553/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 czerwca 2013 r.

Sąd Okręgowy w Krakowie Wydział II Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Grzegorz Buła
Sędziowie:	SO Krystyna Dobrowolska (sprawozdawca) SR (del.) Joanna Czernecka
Protokolant:	Agnieszka Zapalska

po rozpoznaniu w dniu 19 czerwca 2013 r. w Krakowie

na rozprawie

sprawy z powództwa T. K.

przeciwko D. K.

o ustalenie nieważności umowy

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego dla Krakowa – Nowej Huty w Krakowie

z dnia 28 sierpnia 2012 r., sygnatura akt I C 1262/11/N

1. oddala apelację;
2. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 1200 złotych (jeden tysiąc dwieście złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

II Ca 2553/12 UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 28 sierpnia 2012 r. Sąd Rejonowy dla Krakowa-Nowej Huty w Krakowie ustalił, że umowa notarialna darowizny nieruchomości położonej w Ł. Gmina K. oznaczonej numerem (...)o powierzchni o, 47 ha dla której Sąd Rejonowy dla Krakowa Nowej Huty w Krakowie prowadzi księgę wieczystą nr (...), zawarta w dniu 28 czerwca 2010 r. w kancelarii notarialnej w P. przed notariuszem M. R. za numerem aktu Rep. A nr (...) pomiędzy E. K. działającą imieniem T. K. a D. K. jest nieważna. Oddalił powództwo w stosunku do pozwanej E. K. i orzekł o kosztach procesu.

Uwzględnił tym samym częściowo powództwo T. K., który twierdził, że E. K. dokonała wyżej wymienionej czynności prawnej w granicach pierwotnie udzielonego pełnomocnictwa notarialnego sporządzonego w kancelarii notarialnej w K. W. przed notariuszem G. G. (1) w dniu 5 lipca 2007 r. za numerem aktu rep. A nr (...), jednak po jego wygaśnięciu z

uwagi na jego uprzednie odwołanie przez powoda, a osoba obdarowana - D. K. o odwołaniu pełnomocnictwa wiedział lub z łatwością mógł się dowiedzieć.

Bezsporne były następujące okoliczności:

Powód T. K. na podstawie umowy o dożywocie z dnia 16 czerwca 2006 r. nabył od I. G. - swojej ciotki nieruchomość położoną w Ł., gmina K., obejmującą działkę ewidencyjną numer (...) o powierzchni 0, 47 ha, dla której Sąd Rejonowy dla Krakowa Nowej Huty w Krakowie prowadzi księgę wieczystą nr (...). Jednocześnie T. K. ustanowił na rzecz I. G. służebność osobistą polegającą na prawie dożywotniego korzystania przez nią z całego budynku mieszkalnego. W dacie zawarcia umowy o dożywocie powód i pozwana E. K. nie pozostawali we wspólności majątkowej małżeńskiej, która została zniesiona orzeczeniem Sądu Rejonowego w Kazimierzy Wielkiej z dnia 17 grudnia 1997 r.

W dniu 5 lipca 2007 r. w kancelarii notarialnej w K. W. przed notariuszem G. G. (1) za numerem aktu rep. A nr (...) powód T. K. udzielił swojej żonie - pozwanej E. K. pełnomocnictwa do reprezentowania go we wszystkich czynnościach prawnych i faktycznych dotyczących dysponowania stanowiącymi jego własność nieruchomościami, w szczególności do ich zarządu i zbywania pod dowolnym tytułem prawnym odpłatnie i nieodpłatnie (sprzedaż, darowizna, umowa o dożywocie i inne) na rzecz dowolnych osób, za ceny i na warunkach według uznania pełnomocnika, odbioru cen sprzedaży- wydawania nieruchomości w posiadanie nabywców, ustanawiania na zbywanych nieruchomościach ograniczonych praw rzeczowych, w szczególności służebności osobistej dożywotniego zamieszkiwania w zakresie ustalonym przez pełnomocnika.

Sąd Rejonowy ustalił, że pełnomocnictwo z dnia 5 lipca 2007 r. zostało pozwanej udzielone w okresie, gdy powód miał się stawić do zakładu karnego celem odbycia k pobawienia wolności. Powód miał wówczas długi i groziła mu egzekucja z nieruchomości stanowiących jego własność. Zgodnie z rodzinnymi ustaleniami pozwana miała dokonać sprzedaży nieruchomości powoda położonej w na rzecz jego siostry.

W rodzinie T. K. i E. K. istniały konflikty na nadużywania alkoholu przez powoda oraz jego agresywnych zachowań wobec członków rodziny. W okresie po udzieleniu pełnomocnictwa konflikt stopniowo narastał. Do jego eskalacji doszło wiosną 2009 r. W tym okresie pozwana wraz z dziećmi P. K. i M. K. opuściła dom na okres około dwóch tygodni. Pozostał w nim D.. Powód zadzwonił do notariusza, żeby odwołać pełnomocnictwo dla żony, czego świadkiem był D. K.. T. K. umówił się na konkretny termin u notariusza, ale się nie stawił.

Powód w czasie kłótni z pozwaną E. K. przynajmniej kilkakrotnie krzyczał, że cofa jej pełnomocnictwo. Słyszała to zamieszkująca w tym samym domu I. G.. Słyszały także dzieci powoda i pozwanej, w tym D. K..

E. K. około pół roku po telefonie powoda do notariusza G. G. stawiła się u notariusza i żądała wydania wypisu z pełnomocnictwa z dnia lipca 2007 r. Notariusz pamiętając rozmowę telefoniczną z T. K. powziął wątpliwość, czy pełnomocnictwo jest nadal aktualne. Nie wydał wypisu pozwanej uzasadniając odmowę brakiem klauzuli w akcie notarialnym, że wypisy mogą być wydawane pełnomocnikowi.

Powód T. K. przebywał w Zakładzie Karnym w N. okresie od 30 kwietnia 2010 r. do 5 maja 2011 r.

W dniu 28 czerwca 2010 r. w kancelarii notarialnej w P. przed notariuszem M. R. za numerem aktu Rep. A nr (...) doszło do zawarcia umowy notarialnej darowizny nieruchomości położonej w Ł. Gmina K. oznaczonej numerem (...) o powierzchni 0, 47 ha, dla której Sąd Rejonowy dla Krakowa - Nowej Huty w Krakowie prowadzi księgę wieczystą nr (...)/ pomiędzy E. K. działającą imieniem T. K. a D. K..

Na podstawie tak ustalonego stanu faktycznego Sąd stwierdził, że powództwo w stosunku do E. K. nie zasługuje na uwzględnienie z uwagi na jej brak legitymacji czynnej, jest natomiast uzasadnione w stosunku do D. K..

Sąd powołał art. 105 kodeksu cywilnego, zgodnie z którym jeżeli pełnomocnik po wygaśnięciu umocowania dokona w imieniu mocodawcy czynności prawnej w granicach pierwotnej umocowania, czynność prawna jest ważna, chyba że druga strona o wygaśnięciu umocowania wiedziała lub z łatwością mogła się dowiedzieć.

Zdaniem Sądu Rejonowego ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wynikało, że w dacie zawarcia umowy darowizny objętej pozwem E. K. nie była już pełnomocnikiem T. K., który dokonał ustnego odwołania tego pełnomocnictwa. O odwołaniu tego pełnomocnictwa wiedział D. K., albowiem był on świadkiem rozmowy ojca notariuszem o planowanym odwołaniu pełnomocnictwa notarialnie, a także domowych kłótni rodziców, podczas których powód mówił pozwanej E. K., że cofa pełnomocnictwo. Dla odwołania pełnomocnictwa nie jest konieczne zachowanie żadnej konkretnej formy, a zatem jest dopuszczalne i skuteczne odwołanie go w formie ustnej.

W tej sytuacji należy uznać, że umowa darowizny z dnia 28 czerwca 2010 r. zawarta przez E. K. działającą jako pełnomocnik T. K. po wygaśnięciu jej umocowania jest nieważna.

O kosztach procesu Sąd orzekł w stosunku do pozwanego D. K. na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. zgodnie z odpowiedzialności za wynik procesu, natomiast pozwana E. K. nie wykazała poniesienia kosztów.

W apelacji od tego wyroku pozwany D. K. zaskarżając wyrok co do pkt. I, III oraz IV – zarzucił :

I.) niewyjaśnienie wszystkich istotnych okoliczności mających wpływ na treść wyroku, przez niedokonanie ustaleń co do stanu świadomości powoda, w chwili składania oświadczenia woli, co do odwołania pełnomocnictwa udzielonego E. K. do m.in. przeniesienia prawa własności nieruchomości objętej żądaniem pozwu; a zwłaszcza: czy w tym czasie powód znajdował się w stanie zaburzeń psychicznych, związanych z nałogowym alkoholizmem, choć z dołączonych do sprawy akt postępowania cywilnego wynikało, powód jest nałogowym alkoholikiem, czego w ogóle nie zauważył Sąd I-inst.

II.) obrazę przepisów prawa procesowego, mającą wpływ na treść wyroku, a zwłaszcza art.233 kpc i 328 § 2 kpc, przez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego i dokonania jego oceny przez danie wiary zeznaniom powoda i świadków M. K. oraz I. G., że powód „w kłótniach z pozwaną E. K. co najmniej kilkakrotnie krzyczał, że cofa jej pełnomocnictwo”, podczas gdy okoliczności tej nie potwierdzili E. K., P. K. i D. K., a nadto nierozważenie czy I. G. - ciotka powoda - z racji wieku (87 lat) i postępującej głuchoty miała możliwość słyszeć, co mówił na temat cofnięcia pełnomocnictwa, skoro zamieszkiwała w drugiej części domu, odmówienie wiarygodności zeznaniu pozwanego D. K., że nie wiedział o oświadczeniu powoda o odwołaniu pełnomocnictwa E. K. i dowolnym stwierdzeniu, że „kłótnie we wspólnym domu musieli słyszeć domownicy”, a w tym D. K., chociaż w zestawieniu dowodów nie oparł się na zeznaniach tegoż D. K. i wreszcie niewyjaśnieniu z jakich przyczyn powód chciał odwołać pełnomocnictwo byłej żonie E. K. i jaki interes w popieraniu wersji powoda miał jego syn M. oraz ciotka I. G.;

III.) Obrazę prawa materialnego, mającą wpływ na treść wyroku, a to art. 82 k.c. przez jego niezastosowanie i nieuznanie za nieważne oświadczenia powoda o cofnięciu pełnomocnictwa dla byłej żony, ze względu na stwierdzone zaburzenia psychiczne powoda, które wyłączały jego świadome podjęcie decyzji i wyrażenie woli.

IV.) Obrazę prawa materialnego, mającą istotny wpływ na treść wyroku, a to art. 105 KC, przez jego niezasadne zastosowanie i uznanie, że pozwany D. K. wiedział i z łatwością mógł się dowiedzieć o odwołaniu pełnomocnictwa umocowującego jego matkę E. K. do przeniesienia prawa własności nawet w drodze darowizny i osobę trzecią i uznanie umowy darowizny z dnia 28 czerwca 2010r, zawartej pomiędzy E. K., działającą imieniem T. K., a D. K. za nieważną.

Wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa co do pozwanego D. K. oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu i obciążenie go opłatą sądową w całości, względnie o uchylene wyroku z zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznani Sądowi I-inst., z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach procesu.

Nadto wniósł o dopuszczenie i przeprowadzenie w postępowaniu odwoławczym dowodu z szeregu dokumentów oraz akt postępowań sądowych.

Powód wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania odwoławczego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd prawidłowo ustalił stan faktyczny i ocenił zebrany materiał dowodowy nie naruszając przepisów prawa materialnego ani procesowego wskazanych w apelacji.

Pozwany zarzuca, iż Sąd I instancji nie dokonał ustaleń co do stanu świadomości T. K. w chwili składania oświadczenia woli co do pełnomocnictwa udzielonego E. K., a zwłaszcza czy w tym czasie powód znajdował się w stanie zaburzeń psychicznych związanych nałogowym alkoholizmem, co mogłoby mieć wpływ na ważność składanego przez niego oświadczenia woli.

Nieważne jest oświadczenie woli złożone przez osobę, która jakichkolwiek powodów znajdowała się w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli. Tymczasem okoliczności, w jakich nastąpiło odwołanie przez T. K. pełnomocnictwa dla E. K. wskazują, iż działał on z rozeznaniem co do znaczenia i skutków swojego działania. Przede wszystkim powód informował o podjętej przez niego decyzji. Rok po sporządzeniu pełnomocnictwa skontaktował się telefonicznie z notariuszem G. G. (1) i umówił się na odwołanie pełnomocnictwa, ponadto wielokrotnie w kłótniach z żoną, a także w trakcie rozmów z synami D. K. oraz M. K. informował, iż cofa udzielone pełnomocnictwo. Okoliczności te wskazują na to, iż powód skutecznie cofnął udzielone mu pełnomocnictwo.

Trudno mówić o tym, by alkoholizm powoda sprawił, iż powód w sposób stały znajdował się w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli. Powód był poczytalny i ten stan nie mógł budzić żadnych wątpliwości, skoro powód był wielokrotnie karany i odbywał karę pobawienia wolności.

W odniesieniu do zarzutu naruszenia prawa procesowego, tj. art. 233 § 1 kpc należy przypomnieć, że przepis ten statuuje zasadę swobodnej oceny dowodów, wedle której sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Granice swobodnej oceny określają natomiast przepisy prawa procesowego, zasady doświadczenia życiowego i reguły logicznego myślenia. Zarzut obraży art. 233 §1 i §2 kpc można sformułować skutecznie tylko wówczas, gdy sąd oceniając wiarygodność oraz moc przeprowadzonych dowodów uchybi regułom logicznego myślenia, zasadom doświadczenia życiowego, wadliwie kojarzy fakty (por. wyrok SN z dnia 16 grudnia 2005 r. III CK 314/05, Lex nr 172176, wyrok SN z dnia 25 listopada 2003 r. II CK 293/02, Lex nr 151522).

Przyjmuje się nawet, że naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. wchodzi w grę jedynie wówczas gdyby dowody zostały ocenione w sposób rażąco wadliwy, sprzeczny z zasadami logiki bądź doświadczenia życiowego. (por. wyrok S.Apel. w Poznaniu z dnia 2006.01.25 I ACa 772/05 LEX nr 186521).

Jeżeli z określonego materiału dowodowego sąd wyprowadził wnioski logicznie poprawne i zgodne z zasadami doświadczenia życiowego, to taka ocena dowodów nie narusza zasady przewidzianej w art. 233 k.p.c., choćby dowiedzione zostało, że z tego samego materiału dałoby się wyciągnąć również logiczne i zgodne z zasadami doświadczenia życiowego wnioski odmienne. (por. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 września 2002 r. IV CKN 1316/00 LEX nr 80273).

W ocenie Sądu Okręgowego Sąd I instancji nie naruszył zasady swobodnej oceny dowodów, albowiem wywód dotyczący oceny zgromadzonego materiału dowodowego jest obszerny i spójny, a wnioski z niego wypływające są logicznie poprawne. Sąd I instancji wyjaśnił, na jakich dowodach oparł poczynione ustalenia faktyczne, które dowody i dlaczego uznał za wiarygodne i tej ocenie dowodów nie można zarzucić nieprawidłowości i dowolności.

Sąd dał wiarę zeznaniom G. G. (1), ponieważ jako notariusz jest on osobą zaufania publicznego i nie ma interesu w rozstrzygnięciu. Podważanie wiarygodności zeznań I. G. ze względu na jej wiek oraz niedosłuch jest bezpodstawne, ponieważ składała zeznania w sposób nie budzący wątpliwości co do jej sprawności fizycznej, słuchowej i umysłowej, nadto wyraźnie zaznaczyła, kłótnie powoda z żoną odbywały się na korytarzu pod drzwiami jej mieszkania.

Pozwany zarzuca niezasadne zastosowanie przez Sąd art. 105 kc i uznanie, iż pozwany D. K. wiedział lub z łatwością mógł się dowiedzieć o odwołaniu pełnomocnictwa umocowującego E. K. do przeniesienia prawa własności nieruchomości stanowiącej własność T. K.. Z zebranego w toku postępowania materiału dowodowego wynika, iż D. K. był świadkiem nie tylko rozmowy powoda z notariuszem G. G. (1), a która miała dotyczyć odwołania pełnomocnictwa, ale także powtarzających się kłótni rodzinnych na powyższy temat. T. K. poinformował D. K. o odwołaniu udzielonego pełnomocnictwa. Pozwany wielokrotnie miał możliwość dowiedzenia się o tym odwołaniu, a mimo to postanowił przyjąć darowiznę.

Dlatego też apelację jako bezzasadną należało oddalić – art. 385 k.p.c.

Oddalono również zgłoszone w apelacji wnioski dowodowe jako nie mające znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono na zasadzie art. 98 k.p.c. oraz § 6 pkt 5 w zw. § 13 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2002 Nr 163 poz.1348).

Ref. SSR Magdalena Besztak-Malinowska